

USKO JA KUOLEMA

Pekka Ervastian esitelmä 4.11.1928

Kaikissa maailman uskonnoissa on, kuten tiedämme, puhuttu kuolemanjälkeisestä elämästä, luvattu ihmisille elämää kuoleman jälkeen, mutta vielä enemmän on kaikissa uskonnoissa luvattu palkkaa kuoleman jälkeen kaikille ihmisille, jotka uskonnon määritelmien mukaan sitä ansaitsevat. Uskonnot ovat nim. sanoneet, että kun ihminen kuolee, silloin hän palkkseen saa taivaallisen, vieläpä iankaikkisen autuuden. Ja tältä kannalta voimme sanoa, että kaikki uskonnot ovat myöskin katsoneet tätä nykyistä, ruumiillista elämää jonkinlaiseksi valmistukseksi, sillä eihän tietysti mitään palkkaa voisi odottaa, jollei ole sitä jollakin tavalla ansainnut. Mutta uskonnot ovat myöskin aivan oikein sanoneet, että ihmiset ovat enimmäkseen onnettomia tässä nykyisessä elämässä, he kärsivät, he eivät saavuta sitä onnea, jota he unelmoivat, ainakaan he eivät ole yhtämittaa ja kokonaan onnellisia tässä elämässä, vaan ihmiset yleensä jäävät kaipaamaan onnea, jota eivät saavuta. Ja tämä onni, josta ihminen niin syvästi tuntee, että se kuuluu hänelle, saavutetaan sitten kuoleman jälkeen. Mutta, niinkuin sanottu, uskonnoissa on aina ollut jonkinlaisia ehtoja tämän onnen ja autuuden saavuttamiseksi, ja sentähden onkin uskonnoissa puhuttu, että nykyinen elämä on valmistusta ja ihmisten pitää oikealla tavalla valmistaa itseään kuolemaan.

Jos tutkimme uskontojen oppeja, ei ainoastaan semmoisina, kuin ne esiintyvät kirkkokunnissa, vaan niitä oppeja, joita uskontojen pyhät kirjat ovat opettaneet, silloin huomaamme yhden läpikäyvän totuuden, joka on sama kaikissa pyhissä kirjoissa, nim. sen totuuden, että koko tämä nykyinen elämä on kuin valmistusta tuohon taivaalliseen eli ijankaikkiseen elämään, ja tämä nykyinen elämä on silloin valmistusta oikeassa merkityksessä; jos tämä elämä vietetään hyvin, siveellisesti ja

puhtaasti ja jos vielä noudatetaan, niinkuin voisimme sanoa, epäitsekästä suhdetta toisiin, jos ihminen siis on hyvä, auttavainen, rehellinen ja pyrkii pois synnistä ja pahasta, niinkuin kaikissa uskonnoissa sanotaan, silloin hän kaikista paraiten valmistaa itseään tulevaa elämää varten. Kuta puhtaammin ja epäitsekkäämmin ihminen osaa elää tässä nykyisessä elämässä, sitä paremmin varustettuna hän astuu kuoleman kynnyksen yli, mutta kun ihminen kerran edes ryhtyy ajattelemaan puhdasta ja epäitsekästä elämää, niin nousevat vaatimukset hänen eteensä niin suuriksi, että hän joutuu aivan ymmälle; hän huomaa kuinka hän voi elää niin hyvin ja epäitsekkäästi, että hän voisi saada mitään palkkaa kuoleman jälkeen. Tämä probleemi nousee jokaisen yksilön eteen, joka yrittää elää täydellistä elämää, mutta se on myöskin noussut kirkkojen eteen. Sentähden huomaamme, että kaikissa uskonnoissa on otettu huomioon tämä ihmisten epätäydellisyys, vaikeus saavuttaa sitä pyhää elämää, mitä pitäisi. Kirkot ovat hyvin ymmärtänet, etteivät ihmiset osaa, eivät ainakaan kaikki, elää niin puhtaasti ja hyvin, kuin uskonto heiltä vaatisi. Tämä probleemi on helpommin ratkaistu itämailla, missä on otettu huomioon, että ihminen on jälleensyntyvä olento, että hän syntyy uudestaan tänne ja voi jatkaa ponnistustaan, joten se ei mene hukkaan, sillä hän voi sitä karmallisesti jatkaa seuraavassa maaelämässään. Mutta itämailla on myöskin teroitettu sitä, ettei ihanne voi muuta kuin päästä irti tästä näkyväisestä elämästä, ruumistusten pyörästä, sangsarasta ja päästä nirvanaan. Meillä on siis samalla päämäärä, täydellinen vapautuminen ruumiillisesta elämästä, joka tekee pahan mahdottomaksi. Länsimaalaisissa uskonnoissa, kristinuskossa ja muhamedinuskossa, on tämä probleemi ollut hieman vaikeampi, kun ei ole otettu lukuun jälleensyntymisen mahdollisuutta, vaan on sanottu, että tämä yksi elämä ratkaisee ihmisen kohtalon ikuisiin aikoihin saakka. Ja kaikissa uskonnoissa peloitetaan ihmisiä niillä rangaistuksilla, helveteillä ja kadotuksilla, jotka uhkaavat ihmistä, jollei hän pyri hyvään.

Mutta kääntäkäämme nyt huomiomme positiiviseen puoleen, siihen onnen lupaukseen, joka seuraa hyvin vietettyä elämää. Silloin huomaamme, että kaikki uskonnot, sekä nykyiset että ennen olleet, ovat ajatelleet: eikö mitenkään ole autettavissa se seikka, että ihminen ei osakaan valmistaa itseään pitkin koko elämänsä, vaan hän antaa päivien mennä ja ajan luisua käsittää? Ja jos me nyt katselemme uskontoja, semmoisia, kuin ne ovat ja ovat olleet kaikkialla, niin huomaamme, kuinka kaikkialla on yritetty auttaa tätä asiaa, on uskottu ja uskoteltu, että tämä seikka on jollakin tavalla autettavissa, ja se on siten, että ihmisen kuoleman hetki tai hänen viimeiset hetkensä ovat erikoisen vakavia, tärkeitä ja vielä sillä tavalla hedelmällisiä, että niistä voi riippua ihmisen kuolemanjälkeinen elämä. Sentähden huomaamme kaikissa kirkoissa ajateltavan, että kunhan ihminen kuolee oikealla, autuaalla tavalla, silloin hänen on kyllä hyvä olla kuoleman jälkeen. Ajatelkaamme katolista kirkkoa, se tarjoaa kuolevalle viimeistä voitelua, herran ehtoollista, messua, synnintunnusta, synninpäästöä ja sitten, kun nämä kaikki ovat toimitetut rituaalin mukaisesti, on kuoleva ihminen turvassa, hän pääsee ikuisen autuuteen. Aivan samalla tavalla on myös itämailla, etenkin jos käännämme katseemme pohjoisbuddhalaiseen kirkkoon Tibetissä, jossa buddhalainen kirkko hyvin paljon muistuttaa katolista kirkkoa, niin huomaamme, kuinka siellä buddhalainen kuolee autuaasti, kun laamat, papit, ovat hänen luonaan ja messuavat, lukevat ääneen pyhistä kirjoista sopivia kohtia ja noudatetaan määrättyitä seremonioita. Kun näin tehdään, uskotaan, että buddhalainen kuolee autuaasti, voi nousta vieläpä nirvanaan, ainakin voi päästä taivaaseen syntyäkseen uudestaan taas maan päälle.

Jos taas muistamme, miten meillä on tässä lutherilaisessa, protestanttisessa kirkossa, niin kuoleva ihminen pelastaa itsensä kuoleman jälkeiseen autuuteen, jos hän kuolee autuaasti. Se merkitsee silloin täällä meillä, että ihminen viime hetkellään tekee jonkinlaisen synnin- tai uskontunnustuksen papille, joka

sitten antaa hänelle synninpäästön, herran ehtoollisen. Silloin lutherilainen ja muut protestantit voivat rauhallisella mielellä astua kuoleman kynnyksen yli, heidän on silloin turvallinen olla. On merkille pantava, että meillä, protestanttisissa maissa, ei käytetä niin paljon seremonioita, kuin katolisessa kirkossa, me turvaudumme protestanttisissa maissa enemmän uskoon. Sentähden aivan näin ohimennen tekee mieli kysyä, mitähän Luther tarkoitti sillä, mitä hän ajatteli tarkoittaa, että hän yksinomaan puhui uskosta, ei ainoastaan kuoleman hetkellä, vaan läpi koko elämän hän teroittaa uskoa. Katolisessa kirkossa, josta Luther poikkesi, puhutaan uskosta ja hyvistä töistä, ne valmistavat yhdessä ihmistä autuutta kohti. Luther puhui ainoastaan uskosta. Mitä hän sillä tarkoitti? Käsittäakseni hän nuoruudessaan, silloin, kun alkoi uskonpuhdistusta, oli tehnyt aivan oikean psykologisen huomion, semmoisen, kuin meidän päivinä on paljon tehty ja johon kaikki tieteelliset tutkijat uskovat, että ihmisen usko on merkillinen voima. Jos ihminen uskoo jotain, silloin se voi tapahtua. Tänäpäivänä me tiedämme aivan selvästi, että ihmisen usko voi hänet parantaa, lääkäri voi antaa hänelle vaikka sokeripillereitä, jotka eivät mitään merkitse tautiin, mutta kun hän ne uskossa nielee, hän paranee. Usko vaikuttaa suggeroivana voimana. Ja ihminen on niin henkevä sielullisena olentona, että hänen sisäinen uskonsa voi vaikuttaa hänen ruumiiseensa. Äkillinen ilo ja pelko voi tappaa hänet. Ja ihmiselle sanotaan hyvin vakavassa tilanteessa; tuossa pikarissa on myrkkyyä, sinun on juotava se ja kuoltava – niin hän kuolee, vaikka se olisi marjavettä. Sillä on niin suggeroiva voima hänen organismiinsa, että suuri muutos tapahtuu siinä ja hän kuolee. Vaikka Luther ei ollut niin paljon tilaisuudessa tekemään havaintoja, kuin me nykyaikana, niin hän oli saattanut huomata itsensä suhteen yhtä ja toista, hän voi huomata, että hän itse saattoi parantua pienestä pahoinvoinnista uskolla, ja jos hän uskoi ja antautui uskoon, hän saattoi parantaa itsessään jotain moraalista heikkoutta, hän voi päästä irti jostain pahasta, jos hänellä oli

uskoa. Hän oli epäilemättä tehnyt tällaisia havaintoja, ja samalla hän oli silloin nähnyt, että usko Jumalaan, itse hyvään elämään, oli välttämätön, jotta hyvillä töillä olisi moraalinen merkitys Jumalan edessä. Jos ihminen teki hyvää, niinkuin katolisessa kirkossa opetetaan, ilman, että hänen sisässään oli elävä usko, joka pakotti häntä niihin, niin hyvät työt olivat aivan pinnalla, eivät olleet yhteydessä ijankaikkisen hengen elämän kanssa. Sentähden Luther erotti kokonaan pois hyvät työt, hän opetti, että hyvät työt seuraavat itsestään uskosta; kun ihmisellä on usko Jumalaan, hyvään, silloin hän tekee hyviä töitä, mutta kaikki muut yritykset tehdä hyvää eivät ole yhtä painavia, kuin jos ne ovat lähteneet uskosta hyvään, Jumalaan. Sentähden Luther yleensä tuli puhuneeksi niin paljon uskosta ja panneeksi kaiken painon vain uskolle. Ja siitä myöskin silloin saattaa tehdä sen johtopäätöksen, että ehkä Lutherkin ajatteli, että kun uskolla on niin suuri merkitys ja voima tässä näkyväisessä maailmassa, elämässä, eiköhän sillä voi olla myöskin vaikutusta ja merkitystä kuolemanjälkeisen elämän suhteen, eiköhän usko voisi auttaa ihmistä kuolemanjälkeisessä elämässä. Silloinhan hänen ei tarvinnut muuta kuin turvautua kirkon traditioon, eihän hän luopunut itse kristinuskosta, vaan korjasi muutamia epäkohtia katolisessa kirkossa. Ja katolisessa kirkossa oli se, että ihmisiä oli autettava viimeisellä hetkellä, ja Luther asetti vaan uskon seremonioiden tilalle, mutta ei luopunut siitä olettamuksesta, että tällainen puuha viime hetkellä voisi paljon merkitä vainajan elämään kuoleman tuolla puolen. Sentähden olenkin ottanut aiheeksi vähän tutkia tätä seikkaa.

Onko mitään syytä olettaa, että elämän loppuhetkillä tapahtuva mielenmuutos, kääntymys, herämys ja kaikenlaiset seremoniat ja toimenpiteet sen ohella, voisivat vaikuttaa joihin kuolemanjälkeiseen elämään? Nyt tahdon sanoa silloin heti, ennenkuin ryhdymme tutkimaan itse kuolemanjälkeistä elämää, että ei tällaisista luultavasti olisi harjoitettu vuosituhansien aikana, ellei aivan varmasti olisi uskottu ja tiedetty, että se joihin

vaikuttaa. Tuommoiset seremoniat, joita me tapaamme uskonnoissa, eivät ole aivan tyhjästä temmattu, toinen kysymys sitten on, olisiko parempi tulla toimeen ilman niitä tai olisiko muita keinoja. Mutta että niillä on jotain merkitystä, siitä voimme olla a priori vakuutetut, sillä muuten ei niitä olisi käytetty.

Muistatte, että kuolemaa on verrattu uneen, unesta on sanottu, että se on kuoleman nuorempi veli, ja itse asiassa on selvä analogia olemassa tämän fyysillisen elämän ja fyysillisen tajunnan kannalta. Ihminen illalla maata pannessaan häviää pois näkyväisestä elämästä, vasta herätessään seuraavana aamuna hän tulee takaisin tänne näkyväiseen elämään, hän syntyy tänne jälleen, tosin se jälleensyntyminen ei ole monimutkainen, koska hänellä on tämä sama ruumis, hän pääsee hyvin pian tajuihinsa ja jatkaa eilistä elämäänsä. On kyllä olemassa aivan primitiivisiä rotuja, jotka jo ovat kuolemaisillaan sukupuuttoon, joilla ei ole mitään muistia, he eivät muista, mitä eilen tapahtui, aamulla alkaa aina kuin uusi elämä. Tämä on aivan alkuperäistä, mutta kaikilla toisilla ihmisroduilla on selvä muisti, joka jatkuu päivästä päivään. Mutta siitä huolimatta meidän nukkumisemme on häviämistä pois tästä ruumiillisesta elämästä ja vasta herääminen on palaamista tänne. Nyt varsinkin jälleensyntymisen kannalta on tämä analogia hyvin silmiinpistävä, kun ihminen kuollessaan lähtee pois tästä näkyväisestä elämästä, mutta syntyy jonkun ajan kuluttua takaisin. Jälleensyntyminen ja taas on siirtyminen henkimaailmaan on samaa kuin on päivän työn ja levon vaihtelu.

Nyt huomaamme tämän ruumiillisen elämän levon aikana, ettei nukkuminen aina ole yhtä helppoa, päinvastoin itse uneen pääseminen saattaa olla vaikeaa, ihmisellä saattaa olla tauti, jota sanomme insenniaksi, hän ei pääse unen päästä kiinni, mutta hän ei tahdo eikä jaksaa valvoakaan ja hänen täytyy lopulta päästä uneen, ja niin on meidän lääketieteemme keksinyt erilaisia lääkkeitä, pulvereita, joita ottamalla ihminen tyynnyttää hermojaan niin, että hän pääsee uneen. Ja ne keksinnöt ovat aivan välttämättömiä sairaustapauksissa. Ihminen ei voisi kestää, ellei

hänelle annettaisi keinotekoisesti unta, ja hän voi silloin nukkua, hän pääsee pois tästä näkyväisestä maailmasta, kuolee tästä hetkeksi pois. Tietysti hän ei ottaisi sitä lääkettä, jos hän tietäisi, ettei hän herää siitä, mutta kun hän tietää heräävänsä, ei hän pelkää ottaa lääkettä.

Me saatamme verrata unilääkkeisiin sitä apua, jota uskonnot ovat tahtoneet antaa ihmisille heidän viimeisellä hetkellään. Ihminen on elänyt tässä näkyväisessä maailmassa enimmäkseen muistamatta kuolemaa, ajattelematta kuolemanjälkeistä elämää, hän on elänyt tämän maailman pyörteissä, tämän elämän kaikissa viehätöksissä, ei hän ole ehtinyt ajatella kuolemaa, se on hänestä hyvin kaukainen asia, ja mitä nuorempi ihminen on, sitä mahdottomammalta tuntuu hänestä koko kuolema. Ja hän on saattanut alitajunnassaan lohduttaa itseään sillä, että jos on jotakin kuoleman jälkeen, näkee sen sitten. Tällainen ihminen, joka ei ole uhrannut paljon huomiota kuolemanjälkeisiin asioihin, saattaa joutua koko lailla levottomaksi, kun kuolema lähestyy. Myöskin ihminen, joka kirkonuskon puitteissa on paljonkin ajatellut kuolemanjälkeistä elämää, saattaa joutua hyvin suureen ahdinkoon kuoleman lähetessä, muistaessaan, että Jumalan tuomio uhkaa ihmistä kuoleman jälkeen, sillä kuka on Jumalan edessä puhdas. Ja kevytmielinen ihminen, joka on elänyt elämänsä muitten mukana, tuntee itsensä myös levottomaksi. Silloin on tavallaan hyvä, että kirkot ovat keksineet joitakin kuoleman unilääkkeitä, jotka ovat omiansa rauhoittamaan ihmisen sielua. Kaikissa uskonnoissa on semmoisia seremonioita – puheita, messuja, lauluja – jotka ovat omiansa kääntämään kuolevan mielen pois tästä näkyväisestä elämästä ja kiinnittämään sen autuuteen, rauhaan, kuoleman jälkeen. Ja silloin ihminen kirkkojen ja lahkojen suureksi kunniaksi rauhoittuu ja hänestä voidaan sanoa: hän kuoli autuaasti. Niin täällä maan päällä sanotaan: hän on nyt paradiisissa, hän on Jumalan luona – tai sitten, jos uskotaan, että hän nukkuu viimeiseen päivään saakka: hän nukkuu rauhallista unta ja Jumala

herättää hänet sitten oikealle puolelleen. Näin jälkeenjääneet ajattelevat täällä fyysillisessä maailmassa, sillä hehän ovat nähneet, että kuoleva ihminen sai lohdutusta ja mielenrauhaa noista messuista, lauluista ja luvuista. Hänen mielensä käännettiin pois tämän elämän riennoista, ja kun hän ymmärsi, että kuolema on edessä ja nyt on tärkeä elää sovussa Jumalan kanssa, niin hän otti ahnaasti vastaan tuon lohdutuksen. Tämä lisää meidän uskoamme näiden seremoniojen ja uskontunnusten tehoon. Meillä protestanttisessa kirkossa ei käytetä messua ja laulua niin paljon, tässä enemmän turvaututaan uskoon, tulos on kuitenkin sama, sillä usko silloin tässä tapauksessa, kun on kysymys kuolevasta ihmisestä, merkitsee, että hänen mielensä kääntyy ylöspäin ja hän uskoo.

Olemme siis nyt vastanneet tuohon kysymykseen: mikä merkitys on noilla viimeisellä hetkellä tapahtuvilla seremonioilla? Niillä on sama merkitys, kuin unilääkkeillä. Aivan toinen kysymys on sitten, mistä ne ovat johtuneet, mistä ne ovat alkuaan keksityt. Onko tämä ollut tuo alkuperäinen tarkoitus, vai onko tarkoitettu jotakin muuta? Kun nykyään paljon kaivetaan Egyptissä vanhoja hautoja ja löydetään muumioita, silloin hyvin usein löydetään muumioiden arkussa, heidän luonaan, tuo n.s. Kuolleitten kirja, semmoinen kirjateos, joka puhuu hyvin merkillisistä asioista. Ja koska se on löydetty haudoista, on sitä nimitetty Kuolleitten kirjaksi, sen oma nimi ei ole oikeastaan niin, täällä Euroopassa vain on sitä nimeä käytetty. Jollen nyt erehdy ja muista aivan väärin, niin muistan kuulleen, että katolisessa kirkossa on ollut tapana asettaa jonkinlainen paperi vainajan kanssa hautaan, kuoleman passi. En ole siitä varma, mutta olen kuullut siitä. En näe siinä mitään naurettavaa, vaikka se toiselta puolen voi tuntua omituiselta, mainitsen sen sentakia, että Egyptissä liitettiin vainajan kerralta hautaan semmoinen manuskripti. Ja kun on löydetty tätä egyptiläistä manuskriptiä, Kuolleitten kirjaa ja myös semmoisia kirjoja, pergamenttikääröjä, manuskripteja, joita on käytetty Tiberin, buddhalaisten kuolleitten

yhteydessä, ja niitä on tutkittu ja luettu, niin tulee kysyneeksi itseltään, mikä niiden tarkoitus on ollut. Egyptiläisestä Kuolleitten kirjasta ajattelivat tiedemiehet ensin, että se oli vainajalla jonkinlainen passi, joka ohjasi häntä kuolemanjälkeisessä elämässä, mutta sittemmin on myös tultu siihen, että esim. juuri tämä Kuolleitten kirja on ollut, niinkuin sanotaan, vihkimysrituali egyptiläisissä mysterioissa, lukuja ja sanoja, joita on käytetty elävien parissa. Kun ihmisiä Egyptin mysterioissa vihittiin, käytettiin määrättyä rituaalia. Samoin on tänäpäivänä esim. vapaamuurarien seuroissa, kun ihminen vihitaan vapaamuurariksi, käytetään rituaalia, koko vihkimys tapahtuu määrätyn kaavan mukaan, joka saattaa hieman poiketa eri vapaamuurariseuroissa, mutta paljon niissä on yhteistä. Ja vapaamuurarit ovat vakuutetut siitä, että ne ritualit ovat kotoisin Egyptistä, ja tämä traditioni on auttanut ymmärtämään ja tutkimaan Kuolleitten kirjaa ja huomaamaan, että se oli vihkimysrituaali, jota on käytetty mysterioissa. Silloin me voimme tehdä siitä sängen merkillisen johtopäätöksen. Mitä nim. tuommainen vihkimys on ollut, varsinkin alkuaan? Vielä tänäpäivänä me tiedämme, että muurariveljeskunnissa pidetään vapaamuurariutta suuressa arvossa, sitä kunnioitetaan ja tiedetään, että vapaamuurarius on pyrkimystä hyvään, henkiseen siveelliseen elämään, ja ulospäin vapaamuurarien toiminta on hyväntekeväisyyttä. Kaikki vapaamuurarit tietävät, että heille looshielämässä opetetaan ja teroitetaan, että heidän ei ainoastaan tule pyrkiä siveellisiksi, vaan heidän tulee myös sitä olla. He asettavat itselleen semmoisia vaatimuksia.

Nyt siis voimme ymmärtää, että kun esim. vanhassa Egyptissä oli mysterioita, joihin ihmisiä vihittiin, niin nämä ihmiset, jotka pyrkivät vihittäviksi, eivät saattaneet olla mitä väkeä tahansa, he olivat velvolliset täyttämään muutamia edellytyksiä, heiltä vaadittiin, että he olivat moralisesti erittäin nuhteettomia olentoja, siveellisesti voimakkaita ja heidät asetettiin koetuksille, joiden avulla koeteltiin heidän siveellistä

tarmoaan ja tasapainoaan, eikä ainoastaan heidän fyysillistä rohkeuttaan, vaikka sekin kuului ohjelmaan. Kun pyrkijä, niin kerrotaan egyptiläisistä mysterioista, oli kerrassaan uupunut kaikkien fyysillisten kokeitten jälkeen, hänet vietiin hienosti sisustettuun huoneeseen, jossa hänet pantiin lepäämään pehmeälle patjalle, ja kun hän oli levännyt, virkistynyt, hänelle tuotiin hienoja ruokia ja juomia, hedelmiä, viinejä, ja ne, jotka toivat, olivat nuoria, kauniita tyttöjä, ja sitten tuli vielä tanssijattaria, jotka tanssivat ja lähentelivät häntä. Täydellisesti koeteltiin hänen siveellistä tarmoaan, sillä vaikka nämä nuoret tytöt kaikella tavalla koettivat häntä vietellä, niin jostakin näkymättömästä aukosta katselivat papit, jotka ankarasti arvostellen tarkastivat vihittäväksi pyrkijää ja vasta silloin, jos siinä tutkinnossa havaittiin, että hän täydellisesti hallitsi itsensä, ettei hän silmänräpäyksenäkään ajaksi horjahtanut, hänet voitiin ottaa oppilaaksi, jolle opetettiin monenlaisia asioita ja lopuksi vihittiin. Kun siis pyrkijä, kandidaatti, lopulta sai läpikäydä vihkimysseremonian, silloin oli taattuna edellytyksenä, että hän oli moralisesti luotettava henkilö. Ja sentähden juuri tuossa Kuolleitten kirjassa on niin hämmästyttäviä kohtia, on käsitetty, että vainajat puhuvat siinä, koska ne kirjat ovat löydetty vainajien yhteydestä. Siinä vainaja muka puhuu: „minä en ole varastanut koskaan, en tehnyt väärin, en syntiä“, hän pitää pitkiä puheita jumalille, joiden eteen hän suuressa salissa joutuu. Tämä vaikuttaa hyvin hämmästyttävästi, tulee ajatelleeksi, että hän on erinomainen kuollut, koska uskaltaa kuoleman jälkeen sanoa, ettei ole tehnyt mitään pahaa. Mutta kun otamme huomioon, että tämä Kuolleitten kirja on itse asiassa ollut vihkimysrituali, voimme ymmärtää, että ne ihmiset, jotka mysterioissa pääsivät vihittäviksi, olivat täydellisesti eetillisiä olentoja, joista ei mitään pahaa voinut sanoa.

Vaikka tämän ymmärrämme, meille jää vielä suureksi kysymysmerkiksi, mikä sitten on ollut tarkoitus sillä, että vihkimysrituali ja todella moralisesti hyvin elävän ja tietävän

ihmisen sanat ja puheet on asetettu vainajan mukana hautaan. Mitä sillä on tarkoitettu? Mistä se on johtunut?

Tekisi mieleni parilla sanalla kosketella erästä hyvin merkillistä salaisuutta. Se, mikä tekee kuoleman ja kuolemanjälkeisen elämän aivan toisenlaiseksi, kuin tämän näkyväisen elämän, on tietysti, että kuollessa ja kuoleman jälkeen ihminen jättää fyysillisen elämän. Nyt, kun ihminen ajattelee itseään ja tutkii itseään, hän huomaa olevansa sielullinen olento, hän ajattelee, tuntee ja tahtoo, hän tekee sen ruumiinsa välityksellä, mutta itse ihminen niinkuin aina olen koettanut teroittaa, on toinen kuin tämä ruumis. Kun ihminen kuolee, ei ruumiissa ole ajatusta, tuntoa eikä tahtoa, ei ole sielullista elämää jällellä. Me, jotka elämme täällä, elämme sielullisina olentoina, sieluina, ja meidän oma elämämme on tässä sielullisuudessa; jos jotain on olemassa ihmisestä hänen kuoltuaan, ei se voi olla muuta kuin hänen sielullisuutensa, jonka kyllä tietysti täytyy olla objektiivinen omalla tavallaan, ei se ole sama kuin suuri elämä, joka on muodoton, ijankaikkinen ja ääretön. Ja se, että ihminen voi sanoa „minä“, edellyttää, että on muodollinen ja rajoitettu olento. Me ihmiset elämme sielullisina olentoina kuoleman jälkeen, jos yleensä elämme, ja näin ollen me myös silloin elämme olosuhteissa, jotka ovat toisenlaisia, kuin nämä fyysilliset. Tässä fyysillisessä elämässä näemme, kuinka meidän uskomme vaikuttaa paljon, kuinka se vaikuttaa suorastaan ruumiiseen. Ajatelkaamme, kuinka paljon siis tuo meidän uskomme epäilemättä pitäisi voida vaikuttaa kuolemanjälkeisessä elämässä, jossa olemme pelkästään sielullisia olentoja, siellä olemme tekemisissä ainoastaan tajunnallisten asioiden kanssa. Siellä ei ole tätä karkeaa ruumista, jos meillä on ruumis siellä, on se niin hieno, aivan toista laatua, kuin tämä fyysillinen, että se aivan helposti on paljon lähempänä tajuntaa kuin tämä ruumis, se on niin lähellä tajuntaa, että se välittömästi vaikuttaa siihen. Meillä täytyy nyt jo olla semmoinen organisationi, joka on välittäjänä ruumiin ja sielun ominaisuuksien välillä. Kun

kuolemme, on meistä jällellä sielullinen ruumis ja se on välittömästi tajunnan yhteydessä, eikö siis ole aivan luonnollista, että ajatus, usko, semmoisessa ruumiissa, käyttövälineessä, semmoisessa verhossa, täytyy voida vaikuttaa tuhat, miljoona kertaa voimakkaammin kuin tässä fyysillisessä, elementtiruumiissa. Tämähän on aivan kuin aksiomi, selvä päätelmä, että kun me siirrymme tajuisina olentoina tajuisessa käyttövälineessä tajuiseen maailmaan, niin silloin meidän ajatuksemme, uskomme, on paljon voimakkaampi tuossa maailmassa kuin koskaan tässä. Itse asiassa kaikki viisaat, tietäjät, ovat tämän aina tienneet, se ei ole koskaan ollut heiltä peitetty salaisuus. Jo 150 vuotta sitten, Ranskan vallankumouksen aikana ja sen edellä, pääsi julkisuuteen tieto siitä, että ihmisen sielussa on voimia, jotka voivat vaikuttaa hänen ruumiiseensa. Kuinka ei sitten viisailla, tietäjillä, olisi ollut tietoa tästä aina. Selvänä se on ollut aikojen aamusta lähtien. Miksi eivät siis nuo viisaat olisi sitäkin ajatelleet, että ihmisen kuolemanjälkeistä elämää pitäisi oppia muovailemaan. Kulttuuri on tässä, tämän maan päällä sitä, että me rakennamme, kaunistamme tätä maailmaa, viljelemme sitä, menemme eteenpäin kaikissa aineellisissa keksinnöissä ja luemme paljon semmoista kauneutta, jossa emme ainoastaan matki luontoa ja itseämme, vaan saamme maan päälle taivaallista ihanuutta, jota suurimmat nerot näkevät silmillään. Me emme oppisi edes luonnon kauneutta näkemään, jollei joku olisi sitä kuvannut, maalannut, että me näemme sen kuin toisen silmien läpi ensin ja siten kulttuurissa pääsemme eteenpäin, ja kuinka me tietäisimme mitään kauniista lauluista ja musiikista, ellei olisi niitä, jotka sen saavat esille. Toisten on tuotava se ensin meille. Ja koko meidän kulttuurimme on juuri tämän maailman muovailemista, elämän sivistyttämistä, olemassaolon hienontamista, ja me pyrimme siihen, että maailma tulisi semmoiseksi, että kaikki eläisivät onnellisina. Miksi eivät sitten suuret viisaat, vihityt, olisi ajatelleet: kuolemanjälkeinenkin elämä on sivistytettävä, siitäkin on tehtävä kulttuuria, luotava

siitäkin kaunista, se on joksikin muovailtava. Ihmisellä on voimaa myöskin näkymättömän maailman yli, hänen pitää luoda henkimaailmassa jotain semmoista, että olo ja elämä siellä muuttuu ikävästä sisältörikkaaksi, muuttuu tyhjästä semmoiseksi elämäksi, joka on täynnä rikkautta ja sisältöä, muuttuu ajan turhanpäiväisestä viettämisestä hedelmälliseksi ja auttavaksi työksi.

Näin ovat viisaat ajatelleet aina. Ja ensi kerralla tahdon minä koettaa kertoa teille vähän siitä, miten tietäjät aikojen aamusta lähtien ovat suunnitelleet, kuinka he suunnittelivat ensin n.s. Vanhassa Liitossa kuoleman suhteen ja kuinka sitten Uuden Liiton perustaja, Jeesus Kristus, ajattelee kuolemanjälkeisen elämän suhteen ja mitä Hän sen suhteen on tehnyt.